

AVRUPA TARİHİNDEKİ İLK ULUSLARARASI TOPLANTI: VİSEGRÁD KRALLAR TOPLANTISI

Gökhan DİLBAŞ*

Özet

1335 yılında Macaristan'ın Visegrád kasabasında Macaristan, Lehistan ve Bohemya kralları bir araya gelmiş ve Orta ve Doğu Avrupa'daki gelişmeler üzerinde yaklaşık yarım yüzyıl boyunca etkili olacak kararlar almışlardır. Bu toplantıda Lehistan ve Bohemya arasındaki anlaşmazlıklar sona ermiş, Lehistan ve Töton Şövalyeleri ihtilafı topraklar üzerinde anlaşmaya varmış ve Viyana'nın yüksek vergilerden elde ettiği kazançları önlemek için ticaret yollarının değiştirilmesine karar verilmiştir. Ancak toplantının sonucunda elde edilen en büyük kazanç; Macaristan'ın, Lehistan'ın ve Bohemya'nın Habsburgların yayılcı emellerine karşı Orta ve Doğu Avrupa'yı korumak amacıyla bir ittifak oluşturmasıdır. XIV. yüzyılda kurulan bu ittifak, XX. yüzyılda aynı ülkelerin bir araya gelmesiyle Visegrád'ta, bu sefer Visegrád Grubu veya Visegrád Dörtlüsü (V4. Macaristan, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Slovak Cumhuriyeti) adıyla yeniden kurulur. Orta Çağ'da Visegrád Krallar Toplantısı'nın Orta ve Doğu Avrupa'da uzun süre istikrarlı bir ortam oluşturduğu gibi yüzyıllar sonra hayata geçirilen Visegrád Grubu da bölgede istikrarın en önemli temel taşlarından birisi olur. Macar, Leh ve Bohemya krallarını Avrupa tarihinin ilk uluslararası toplantısını gerçekleştirmeye götüren sebeplerin, toplantıda alınan kararların ve bu kararların sonuçlarının incelenmesi, bölgede ağırlığını her zaman hissettiren Macaristan, Polonya, Çek ve Slovak Cumhuriyeti'nin tarihinin, bu bağlamda Orta ve Doğu Avrupa tarihinin farklı bir bakış açısıyla değerlendirilmesini sağlayacağı gibi bu zorlu coğrafyanın Batı Avrupa ile olan ilişkilerinin de anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Macaristan, Lehistan, Bohemya, Visegrád, Visegrád Krallar Toplantısı

THE FIRST INTERNATIONAL MEETING IN EUROPEAN HISTORY: VISEGRÁD KINGS' MEETING

Abstract

In 1335, in the Hungarian town of Visegrád, the kings of Hungary, Poland and Bohemia met and made decisions that would influence developments in Central and Eastern Europe for nearly half a century. At this meeting, the disputes between Poland and Bohemia were settled, Poland and the Teutonic Knights agreed on disputed territories, and it was decided to change trade routes to prevent Vienna from profiting from high taxes. However, the biggest gain from the meeting was the formation of an alliance between Hungary, Poland and Bohemia to protect Central and Eastern Europe against the expansionist ambitions of the Habsburgs. This alliance, established in the XIVth century, was re-established in the XXth century in the Visegrád, this time as the Visegrád Group or the Visegrád Four (V4. Hungary, Poland, Czech Republic, Slovak Republic). Just as the Meeting of the Visegrád Kings in the Middle Ages created a stable environment in Central and Eastern Europe for a long time, the Visegrád Group, which came into being centuries later, became one of the most important cornerstones of stability in the region. Analyzing the reasons that led the Hungarian, Polish and Bohemian kings to organize the first international meeting in European history, the decisions taken at the meeting and the results of these decisions will provide a different perspective on the history of Hungary, Poland, Czech and Slovak Republic, which has always made its weight felt in the region, and in this context, the history of Central and Eastern Europe, and will contribute to the understanding of the relations of this challenging geography with Western Europe.

Keywords: Hungary, Poland, Bohemia, Visegrád, Visegrád Kings' Meeting

* Doç. Dr., Bağımsız Araştırmacı, gokhandilbas@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-4337-8700

Extended Summary

In 1335, the town of Visegrád in Hungary hosted an important meeting that would influence developments in Central and Eastern Europe for nearly half a century.

The decisions taken at this meeting attended by the kings of Hungary, Poland and Bohemia influenced and shaped the developments in Central and Eastern Europe militarily, politically and economically for nearly half a century. As a result of the decisions taken in Visegrád by the three kingdoms, which always made their power felt in the region, the Habsburgs, who were thinking of expanding and dominating Central Europe, found an alliance consisting of Hungary, Poland and Bohemia against them and realized that they could not achieve their goals easily. Moreover, the decision to change the trade routes taken as a result of the meeting dealt a major blow to Vienna's earnings from high customs duties.

The settlement of the disputes between Poland and the Teutonic Knights, a highly influential institution in Europe in the Middle Ages, and the resolution of the disputes between Poland and Bohemia, with the mediation of Hungary, contributed greatly to the establishment of stability and confidence in Central and Eastern Europe.

Although this alliance, which was founded in the XIVth century by the kings of Hungary, Poland and Bohemia, lost its influence and strength with the change of circumstances over time, it was revived in the XXth century with the participation of the same countries in Visegrád (Hungary, Poland, Czech and Slovak Republic) under the name of the Visegrád Group (or Visegrád Four or V4 for short). This shows that this alliance is a source of stability and confidence for the whole of Europe, especially for Central and Eastern Europe, as it was in the Middle Ages. It is also a symbol of the fact that disputes can be resolved through diplomatic means today as they were in the past.

In our study, the international literature, especially in Hungarian, on the Visegrád Kings' Meeting has been examined and the sources written on the subject have been reviewed. The fact that only some of the many original sources on this meeting, which has an important place in Hungarian and European history, have survived to the present day makes it difficult to deal with the subject in more detail. Despite this situation, an effort has been made to address the subject in as much detail as possible.

Accordingly, the study first reviews the situation of the kingdoms of Hungary, Poland and Bohemia in the XIVth century, their internal dynamics and their relations with each other, and then examines the process leading up to the 1335 Visegrád Kings' Meeting. The meeting, which took place with the participation of the Hungarian King Károly I (1308-1395), the Polish King Kázmér III (1333-1370) and the Bohemian King János (1310-1346), is then discussed in detail. In the conclusion, it is emphasized how the alliance established as a result of the meeting shaped the developments in Europe in its period, and the contribution of the alliance in the XIVth century and the Visegrád Group established with the participation of the same states in the XXth century to the formations in the region, Europe and the world is explained.

Giriş

Macaristan'ın başkenti Budapeşte'nin yaklaşık olarak 42 km. kuzeyinde bulunan Tuna Nehri'nin en büyük kıvrımında yer alan tarihî Visegrád kasabası, 1335 yılının sonbahar aylarında Orta Çağ Avrupası'nın üç büyük hükümdarının; Macar, Leh ve Bohemya¹ krallarının bir araya geldiği önemli bir toplantıya ev sahipliği yapmıştır. Visegrád kasabasına hâkim bir tepenin üzerindeki büyük kale, Macaristan'da 1241-1242 yıllarında yaşanan Moğol (Tatar) İstilasını sonra-

sı yeni bir istila durumunda güçlü bir savunma hattı oluşturmak ve aynı zamanda sığınak amacıyla da kullanılmak üzere Macar Kralı IV. Béla (1235-1270) döneminde inşa edilmiştir. Kalenin aşağıda, Tuna Nehri kıyısında inşa edilen bir diğer kale ile birleştirilerek genişletilmesi, yukarıdaki ve aşağıdaki kaleleri birbirine bağlayan ve bu suretle tepenin yamacını güçlü bir tahkimat sistemine dönüştüren bir surun inşa edilmesi, bu kale yapısını stratejik açıdan oldukça önemli müstahkem bir mevki hâline getirmiştir. Aslında Slavca "yüksek kale" anlamına gelen ve Macarlar

---

1 Bohemya: Çek Cumhuriyeti'nin batı ve orta kısmında yer alan tarihî bölge.

tarafından da benimsenen Visegrád kelimesi, günümüzdeki kale yapısına değil, daha kuzeyde bulunan bir tepede inşa edilmiş daha eski tarihli bir kaleye atıfta bulunmaktadır. Bir zamanlar bir Roma kalesi olan bu yer, Roma İmparatorluğu'nun bölgede hâkimiyetini kaybetmesinden sonra bu bölgede hüküm süren adı bilinmeyen bir yöneticinin kalesi olmuştur. Tepenin eteğinde bulunan Alman yerleşimcilerinin yaşadığı köy, XIV. yüzyılın ikinci yarısında, Macar Kralı I. Károly'un (1308-1342) 1323'te tahtını Temesvár'dan Visegrád'a taşımasından sonra hızlı şekilde bir kasabaya dönüşmüş, idari binaların ve mahkemelerin tamamı olmasa bile bir kısmı buraya taşınmıştır. Bu durum ve kalenin stratejik konumu, Fransız Capet Hanedanlığı'nın (987-1328) alt kollarından birisi olan Anjou Hanedanlığı'ndan (Macaristan'daki hâkimiyetleri 1308-1386/1395 yılları arasındadır) Károly'u Visegrád'ı Orta Avrupa'nın en önemli kraliyet merkezlerinden biri hâline getirmeye teşvik etmiştir. Visegrád, bu zamanda aslında Macar Krallığı'nın resmî başkenti olmayıp özellikle Anjou Hanedanlığı zamanında kraliyetin ikinci sırada gelen idari merkezidir. Macar kraliyet ailesinin üyeleri özellikle Paskalya, Büyük Perhiz gibi dinî günlerde Visegrád'ta bulunmayı tercih etmişler, Macar kralları av gezilerinde çoğunlukla burada ikamet etmeyi sevmişler; kralların, yabancı elçileri zaman zaman Visegrád'ta kabul ettiği ve bazı önemli uluslararası görüşmeleri de burada yaptıkları görülmüştür. Macaristan'ın Osmanlı hâkimiyeti altında bulunduğu dönemde yıkılan kale, 1335 yılında Bohemya Kralı Lüksemburg'lu János'u (1310-1346), oğlu ve varisi Moravya Margravı² Károly'u (IV. Károly adıyla Bohemya Kralı: 1346-1378, Alman-Roma İmparatoru: 1355-1378), Leh Kralı III. Kázmér'i (1333-1370), Saksonya Prensi I. Rudolph'u (1298-1356) ve Töton Şövalyeleri'nin³ temsilcilerini bir aydan fazla süreyle ağırlamıştır. Visegrád'ın XIV. yüzyılda Macar Krallığı'nın ikinci merkezi konumunda olması, toplantıyı düzenleyen ve başkanlık eden Macar Kralı I. Károly'un

ikametgâhının da burada bulunması nedeniyle Károly ve Macar yöneticileri Orta ve Doğu Avrupa açısından son derece önemli olan bu toplantının Visegrád'ta yapılmasına karar vermişlerdir.⁴

1. Visegrád Krallar Toplantısı Öncesi Macar, Leh ve Bohemya Krallıkları

Visegrád'ta gerçekleşen krallar toplantısının sebeplerini anlamak için XIV. yüzyılın başındaki Macaristan, Lehistan ve Bohemya krallıklarının durumlarını incelemek gerekir. Her şeyden önce bu dönemde Avrupa'da veba gibi salgın hastalıklar yayılıyor, savaşlar ve nüfus hareketleri sebebiyle Avrupa'nın nüfusunda değişiklikler görülüyor olsa da şövalyelik kurumu ve kültürü tüm Avrupa'da varlığını hâlen güçlü şekilde sürdürmektedir. Şövalyelik kurumunun gücünün azalmadan varlığını devam ettiriyor olması temeli derebeyinin toprağını Orta Çağ köylüsü serfin işlemesine dayanan feodal düzenin de varlığını devam ettirdiğini göstermektedir. Orta Avrupa'nın üç büyük krallığında; Macaristan, Lehistan ve Bohemya krallıklarında XIV. yüzyılda yaşanan gelişmeler birbirine benzerdir ve bu durum, üç komşu krallığın birbirini daha iyi anlamasını sağladığı gibi kurulan ilişkilerin de şekillenmesine katkıda bulunmuştur.⁵

XIV. yüzyılın başında, söz konusu üç krallıkta da toplumsal huzursuzluklar yaşanmakta olup hoşnutsuzluklar mevcutken tahta geçen güçlü ve kararlı hükümdarlar sayesinde yüzyılın ikinci yarısında üç ülkede de iç çatışmalar sona ermiştir. Çatışmaların sona ermesinden ve kısmi de olsa toplumsal huzurun sağlanmasının ardından üç ülke de ekonomik ve askerî açıdan kendilerini güçlendirme yönünde çaba göstermeye başlamışlardır. Macaristan'da ve Bohemya'da kurucu hanedanlar neredeyse aynı zamanda sona ererken Lehistan'ın kurucu hanedanı olan Piast Hanedanlığı'ndan (930-1370) Krakow Prensi I. Władislaw (Macarcası: Ulászló) Łokietek (Krakow Prensi:

2 Margrav: Orta Çağ'da Kutsal Roma İmparatorluğu'nun (962-1806) veya bir krallığın sınırlarını korumakla görevli komutan.

3 Töton (Teutonik) Şövalyeleri: Avrupa'da yaklaşık sekiz yüz yıl boyunca varlığını sürdüren Germen-Roma dini tarikatına mensup şövalyelik kurumu.

4 György Rácz, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, Budapest: International Visegrad Fund State Archives of Hungary Pázmány Péter Catholic University, 2009, 19; *Megelevenedik a visegrádi királytáldlkozó*, 88, 91; Éva Kiss, *A Visegrádi Csoport Együttműködése*, Ungvár, 2020.

5 György Rácz, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Hungarian Historical Review* 2 2 (2013), 263; Rácz, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", 19; *Megelevenedik a visegrádi királytáldlkozó*, 90.

1305/1306-1320, Lehistan Kralı: 1320-1333) parçalanmış Lehistan topraklarını Macarların desteğiyle birleştirmeyi başarmış ve 1320'de Papa XXII. İoannes'in (1316-1334) onayıyla Lehistan Kralı ilan edilmiştir. Wladislaw'ın Lehistan Kralı ilan edilmesiyle birlikte Lehistan'ın kaderi de değişmeye başlamıştır.⁶

Macaristan'da ise kurucu hanedan olan Árpád Hanedanlığı'nın (855-1301) son hükümdarı III. András'ın (1290-1301) 1301'deki ölümüyle hanedanlık sona ermiştir. Bohemya kökenli Přemyslid Hanedanlığı'ndan (Macaristan'daki hüküm süresi: 1301-1305) IV. László (1301-1305) ve Alman kökenli Wittelsbach Hanedanlığı'ndan (Macaristan'daki hüküm süresi: 1305-1307) Ottó'nun (1305-1307) kısa süren hükümdarlıklarının ardından Macar tahtına Anjou Hanedanlığı'ndan (Macaristan'da hüküm süresi: 1308-1395) I. Károly çıkmıştır.⁷

Károly, 1314 yılından itibaren yönetim sisteminde köklü reformlar yapmaya başlar. Kraliyetin eski memurlarını değiştirir, yerlerine yenilerini atar. Unvana dayalı bir hiyerarşi sistemi geliştirerek sadece görev süresi boyunca mülklerinin gelirleri üzerinde söz sahibi olan bir mülk sahipleri sınıfı oluşturur. Serflerin vergilendirilmesinde ciddi reformlar yapar. Bir at arabasının geçebileceği her kapı (mülk) için vergi ödenmesi sağlayarak "kapı vergisi" denilen bir vergi sistemini uygulamaya koyar ve serflerin işlediği toprakları vergi sisteminin temeli hâline getirir. Károly, 1325 yılında mali bir reform başlatır ve forint, Macaristan'ın yeni para birimi olur. Bu para birimi, 4 gram olup 24 ayar altın içermektedir ve kısa zamanda Avrupa'nın en değerli para birimi hâline gelir.⁸

Macaristan, bu dönemde Erdel'de bulunan altın madenleri sayesinde Avrupa'nın bir numaralı altın üreticisi durumuna geldiği gibi gümüş madenciliğinde de ikinci sıraya yerleşir. 1327'de kabul edilen yasa göre soyluların da değerli madenleri çıkarmalarına izin verilir. Bu şekilde altın ve gümüş üretimi daha da artar. Çıkarılan madenlerin 2/3'ü vergi olarak krali-

yet hazinesine giderken geri kalanı saray tarafından satın alınmakta ve dövülmüş altın olarak ödenmektedir. Bu yolla soyluların da madencilikle ilgilenmesi sağlandığı gibi aynı zamanda kraliyet hazinesine de önemli miktarda gelir elde edilir.⁹

Bu zamanda Macar ve Leh hükümdarları kendi topraklarındaki oligarklara¹⁰ karşı verdikleri mücadelelerde birbirlerini desteklemekteydiler ki bu durum, iki ülkenin XIV. yüzyıl boyunca Orta Avrupa'da izlediği siyasetin en önemli temel taşı olacaktır. Nitekim bu yıllarda Macaristan'ın ve Lehistan'ın ortak amaçlarda buluşuyor olması Macar dış politikasının tutarlı bir Lehistan dostluğu ile karakterize olmasını sağlamıştır. 1306'da Přemyslid Hanedanlığı'nın sona ermesiyle Lüksemburg Hanedanlığı'ndan (1082-1442) János, Bohemya tahtına çıkar. Bu zamanda Bohemya, tam bağımsız bir devletten ziyade Roma-Germen İmparatorluğu'nun bir parçası, bir eyaleti durumundadır. Anjou ve Lüksemburg hanedanlıkları birbirine rakip olsa da Avrupa'nın koşulları, Macaristan ve Bohemya'nın iç dinamikleri her iki hükümdarı da uzlaşmaya zorlar. Uzlaşmanın ilk göstergesi, ilk iki eşini (Károly'un birinci eşi Rurik Hanedanlığı'ndan Mária [d. 1290-ö. 1309] olup ikinci eşi Piast Hanedanlığı'ndan Mária'dır [d. 1295-ö. 1317]) zamansız şekilde kaybeden Károly'un 1317'de Bohemya Kralı János'un kız kardeşi Lüksemburg'lu Beatrix (kraliçelik yılları: 1318-1319) ile evlenmesidir. Bu sırada Orta Avrupa'da kendilerine karşı hazırlanmakta olan bir ittifakı sezinleyen Habsburglar, Károly'un beklenmeyen şekilde biten ilk iki evliliğinin sonuçlarından yararlanmak isteseler de Károly'un János'un kız kardeşi Beatrix ile üçüncü evliliğini yapacağını ve bu hanedan evliliğinin sonucunda Macar Kralı'nın önünde Anjou-Lüksemburg-Piast ittifakının oluşacağını öngörememişlerdir. Ancak Beatrix'in 1319'daki beklenmeyen ölümü, kurulmakta olan bu ittifaka son verdiği gibi Macar Krallığı'nın Lehistan ve Bohemya'nın desteğiyle Habsburglar ile yapmayı düşündüğü mücadeleye de sekte vurur. Aslında Károly, başlangıçta Avusturya'da hüküm süren

6 Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, 20; Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Hungarian Historical Review* 2, 263; *Megelevenedik a visegrádi királytalálkozó*, 90.

7 Gökhan Dilbaş, *Mohaç Meydan Muharebesi (29 Ağustos 1526)* (İstanbul: Lora Yayıncılık, 2024), 22-23.

8 *Megelevenedik a visegrádi királytalálkozó*, 87.

9 *Megelevenedik a visegrádi királytalálkozó*, 87.

10 Oligark: Bir ülkenin ulusal siyasetini etkilemek amacıyla belli kaynakları kontrolü altında tutan kişi.

Habsburglarla anlaşmaya çalışarak onları Roma-Germen İmparatoru Lajos'a (1289-1330) karşı olan mücadelelerinde desteklemiştir; ancak bu desteğe karşın Avusturya Prensi III. Frederick'in (Avusturya Prensi: 1298-1330, Alman Kralı. 1314-1330) Károly'a isyan eden Kőszeg civarındaki asileri desteklemesi, üstüne üstlük Bratislava ve Muraköz'ü işgal etmesi üzerine Károly, Habsburglara güvenemeyeceğini anlamış ve Galiçya konusunda aralarında anlaşmazlık bulunuyor olsa da Macar Krallığı ile kurulacak olan bir ittifaka katılmaya oldukça istekli davranmakta olan Lehistan ile daha yakından ilgilenmeye başlamıştır.¹¹

Nitekim Károly'un Leh Kralı I. Wladislaw'ın kızı Erzsébet (kraliçelik yılları: 1320-1342) ile 1320'de dördüncü ve son evliliğini gerçekleştirmesi, Macaristan'ın Bohemya'nın ardından Lehistan ile de güçlü bir ittifak kurmasına sebep olmuştur. Károly'un gerek Bohemya'dan gerekse de Lehistan'dan yaptığı hanedan evliliklerinin, Macar Krallığı'nın Bohemya ve Lehistan ile ilişkilerini güçlendirdiğine ve zor bir durumda bu devletlerin desteğini almak konusunda kendisini garanti altına aldığına kuşku yoktur. Bu evlilik aynı zamanda Bohemya Kralı János'un, Károly'un düşmanı olan ve III. András'ın ölümü sonrası Macaristan'da yaşanan taht mücadelesinde Macaristan'ın kuzeybatı bölümünü elinde bulduran Máté Csák'a (1260-1321) karşı yaptığı seferde ona daha fazla destek sağlamasına da vesile olmuştur. Bir yandan taht mücadeleleri sırasında bozulan Macar-Avusturya ilişkileri bir yandan da Lüksemburg ve Habsburg hanedanlıkları arasında zaten uzun süredir devam etmekte olan husumet nedeniyle Macaristan ve Bohemya arasındaki ilişkiler daha da güçlenir. Bununla birlikte Macaristan'ın Bohemya ve Lehistan ile olan iyi ilişkilerinin Bohemya ve Lehistan arasındaki sorunlar nedeniyle zaman zaman gölgelendiği görülür. Bu arada Macaristan'da Károly'un özellikle Lehistan ile kurduğu ilişkiyi kabul etmekte zorlanan ve tehlikeli bulan kişiler de vardır. Nitekim 17 Nisan 1330'da Nógrád'lı asilzade Zách Felicián (?-1330), Károly'a karşı başarısız bir su-

ikast girişiminde bulunmuştur. Zách'ın bu girişiminin sebebi aslında kızı Klára'nın Leh Kralı I. Wladislaw'ın oğlu Kázmér ile ilişkisi olduğuna dair çıkarılan saray dedikodusudur. Bu durumu kabullenemeyen ve Károly'a zaten muhalif olan Zách, Wladislaw ile ittifak halinde bulunan Károly'u hedef alarak intikam almayı tasarlamıştır. Károly, bu suikast girişiminde sağ koldan yaralanırken Kraliçe Erszébet sağ elinin dört parmağını kaybetmiştir. Zách ise olay yerinde kraliyet muhafızları tarafından öldürülmüştür.¹²

Bu zamanda Orta ve Doğu Avrupa'nın kaderini etkileyen Bohemya ve Lehistan arasında yaşanmakta olan çatışmanın en önemli sebebi, selefi Prěmyslid Hanedanlığı kralları gibi Bohemya Kralı János'un da Leh tahtına ve tacına sahip olma isteğidir. XIV. yüzyılın uluslararası ilişkiler kurallarına göre böyle bir isteğin yasal olarak geçerliliği bulunmaktadır ve bu şekilde János, IV. László (1301-1305) adıyla Macar tahtına da oturmuş olan Prěmyslid Hanedanlığı'ndan Vencel'in tüm mirasına sahip olacaktır; ancak bu isteğin gerçekleşmesi, bir yandan János'un başarısız seferi diğer yandan da Leh Kralı Wladislaw'ı destekleyen Anjou'ların diplomatik çabaları ile engellenmiştir. Macaristan, Lehistan ve Bohemya arasında ilişkiler bu şekilde devam ederken I. Wladislaw'ın 1333'teki ölümünden sonra Lehistan tahtına oğlu III. Kázmér (1333-1370) çıkmış ve bu durum, üç ülkenin ilişkilerinde yeni bir dinamik yaratmıştır. Kázmér, iktidara gelir gelmez hızlı şekilde babasından kendisine kalan meseleleri çözmeye koyulmuştur. Bu sırada Lehistan sadece Lüksemburg Hanedanlığı ile değil Töton Şövalyeleri ile de anlaşmazlıklar yaşamaktadır. Lehistan tahtına yeni kralın geçmesiyle birlikte János da sonu gelmeyecek görülen Lehistan üzerindeki iddiasından vazgeçme yönünde bir tutum sergilemeye ve Bohemya-Lehistan ilişkilerini iyileştirmek amacıyla daha yoğun şekilde gayret göstermeye başlamıştır.¹³

Macaristan'ın Avrupa ile olan ticari ilişkileri, XII. yüzyılın sonunda Avrupalı tüccarların ithal mal-

11 Renátó Mogyorósi, "Kelet-Közép-Európa útja a visegrádi királytalálkozóig", *Mora Akadémia: szakkollégiumi tanulmánykötet 4/4* (2017), 175, 177-178, 181; Rácz, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", 20.

12 Rácz, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", 21; *Megelevenedik a visegrádi királytalálkozó*, 90; Kiss, *A Visegrádi Csoport Együttműködése*.

13 Rácz, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, 21; *Megelevenedik a visegrádi királytalálkozó*, 90.

lar karşılığında başta değerli metaller olmak üzere mallarını ihraç etmeye başlamasıyla hızlı şekilde gelişmiştir. Durumu fark eden Habsburglar, söz konusu ticaretin getirilerinden azami şekilde faydalanmanın yollarını aramaya başlarlar. Gelişmeler öyle bir aşamaya gelir ki Habsburglar işi, XIV. yüzyılın başında Orta ve Doğu Avrupa'dan gelip Viyana'dan geçen tüm tüccarları durdurmaya ve taşıdıkları mallar üzerinden yüksek oranda vergi toplamaya kadar vardırmışlardır. Károly'un Habsburgların girişimlerini diplomatik yollarla önleme çabaları başarısız olunca Károly, bir ticaret savaşı başlatmış ve Macar tüccarlarının Avusturya topraklarına girişini yasaklamıştır. Bu sırada János da boş durmamaktadır, zira Bohemya da bu zamanda madencilikte ciddi bir ivme yakalamıştır ve János, bu avantajını kaybetmek istememektedir. 1327'de Károly ve János arasında Nagyszombat'ta yapılan görüşmede iki ülke arasında ortak bir para birimi sistemi kurularak önemli bir ekonomik gelişmeye imza atılır. Macaristan ve Bohemya arasındaki olumlu atmosfer, bu ittifaka Lehistan'ı da katmak isteyen Károly'u Lehistan ve Bohemya arasında arabuluculuk yapmak konusunda cesaretlendirir. Bu sırada Kázmér de zaten Lehistan'ı oldukça yıpratmış babası I. Wladislaw'ın 1320'de başlattığı Bohemya'ya ve Töton Şövalyeleri'ne karşı sürdürülen iki cepheli savaşı bitirmek için Bohemya ve Töton Şövalyeleri ile uzlaşma isteğindedir. Öte yandan böyle bir uzlaşma Bohemya için de olumlu sonuçlar verecektir. Zira János'un da Alman tahtını ele geçirme hırsları, onu bu yıllarda Habsburglarla karşı karşıya getirdiği gibi Roma-Germen İmparatoru IV. Lajos (1314-1347) ile de karşı karşıya getirmektedir.¹⁴

Lehistan ve Bohemya; yaşadıkları sorunları çözmek, ayrıca Lehistan, Töton Şövalyeleri ile de yapmakta olduğu mücadeleye son vermek amacıyla bir araya gelmeye niyetli olsa da bir arabulucu, kendilerine rehberlik edecek birisini aramaktadırlar. 1334 yılında Leh Kralı János sorunların çözümü için kendi adına Macar Kralı I. Károly'u atarken Töton Şövalyeleri

ri de János'u seçerler. Károly'un ve János'un Lehistan sorununda karşı karşıya gelmesi bundan sonra yaşanacak olan süreçler için de bir başlangıç noktası oluşturmuştur. Wladislaw'ın ölümü sonrası bölgede ağırlığını iyiden iyiye hissettirmeye başlayan Károly, yaşlı geçkin Bohemya Kralı ile genç Leh hükümdarı arasında arabuluculuk yapma görevini büyük bir heyecanla kabul eder. 1335 yılındaki Visegrád toplantısına giden yolu açan bu arabuluculuk görevi uzun vadeli planları arasında Anjou Hanedanlığı adına kendisine Lehistan tahtını talep etme yönünde bir düşüncesi bulunan Károly'un, bu görevi daha da şevkle yapmasını sağlamıştır. İlk adım olarak Leh Kralı Kázmér, 28 Mayıs 1335'te Lehistan'da bulunan Sandomir'de Moravya Margravı olan Bohemya Kralı János'un oğlu Károly ile bir yıllık bir ateşkes imzalamıştır. Ateşkes Macar Kralı Károly ile birlikte iki Lehistan asilzadesi de kefil olarak dâhil edilmiştir. Daha sonra, aynı yılın 24 Ağustosunda János ve Kázmér'in elçileri o zamanlar Macar Krallığı topraklarında, günümüzde ise Slovakya sınırları içinde bulunan Trenčín'de bir araya gelmiştir. Kázmér, elçilerine barış görüşmeleri boyunca Macar Kralı'nın temsilcilerinin tavsiyelerine göre hareket etmeleri yönünde talimat vermiştir. Elçiler, ayrıca kral adına 30.000 gümüş marka kadar mali sorumluluk alma hakkına da sahiptir. Leh devlet adamları mali açıdan zor durumda bulunan Bohemya Krallığı'na yüklü bir ödeme yapılmasının çözüme önemli katkılar sağlayacağını farkına varmışlardır. Görüşmeler sonucunda Bohemya Kralı János, oğluyla birlikte Lehistan üzerindeki iddialarından vazgeçerken Leh Kralı Kázmér de Bohemya tarafından yönetilen Silezya¹⁵, Plock ve Mazovya'nın¹⁶ mülkiyetinden vazgeçmiştir. Ayrıca Kázmér bir varis bırakmadan ölürse kız kardeşi Erzsébet'in kocası Macar Kralı Károly başta olmak üzere tüm hanedanlık, önceki yıllarda kaybedilen Lehistan topraklarını geri almak için ellerinden gelen her şeyi yapacaklardır. Buna ek olarak Macar Kralı, Lehistan'ın Galiçya üzerindeki hak iddialarını tanımış ve Töton Şövalyeleri'ne karşı Lehistan'a askerî yardım sözü vermiştir.¹⁷

14 Gabriella Ormány, *Károly Róbert Kora*, Külföldi Magyar Cserkészszoövetség, 2008, 22; Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation"; https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/a_visegradi_kiralalalkozo_1335_21; https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/visegrad_ezer_eve_almanach/pages/visegrad_21_03.htm

15 Silezya: Büyük kısmı Polonya'da, küçük kısmı Çek Cumhuriyeti ve Almanya sınırları içinde yer alan Orta Avrupa'da tarihî bölge.

16 Mazovya: Polonya'nın orta ve kuzeydoğusunda yer alan tarihî bölge.

17 Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, 22; Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", 265; Kiss, *A Visegrádi Csoport Együttműködése*.

2. Visegrád Krallar Toplantısı

Bu gelişmelerden sonra Macar, Leh ve Bohemya krallarının bir araya gelip yüz yüze müzakerelerin başlamaması için artık hiçbir sebep mevcut değildir. Kasım 1335'in başlarında, 47 yaşındaki Macar Kralı I. Károly, kayınbiraderi ve müttefiki 25 yaşındaki Leh Kralı III. Kázmér'i, 39 yaşındaki Bohemya Kralı János'u, Bohemya Kralı'nın oğlu 19 yaşındaki Moravya Margravı Károly'u ve Töton Şövalyeleri'nin temsilcilerini Visegrád'a davet etmiş ve onları bir aydan fazla bir süre Visegrád'taki kalesinde ağırlamıştır. Bu görüşmelerde I. Károly'a; Estergon Başpiskoposu Csanád Telegdi (1330-1349), kral naibi Vilmos Drugeth (?-1342) ve hazineden sorumlu Demeter Neksei (1282-1338) de eşlik etmiştir. Ayrıca gerek saygılarını sunmak gerek görüşmelerin gidişatını takip etmek veya sadece benzeri daha önce görülmemiş bu görkemli toplantılara katılmak amacıyla çeşitli Avrupa ülkelerinden gelen elçilerin ve Macaristan'daki şehirlerin temsilcilerinin haricinde toplantılara şövalyelerden Sparrenberg'li Marquardus, Torun'lu Konrád, yöneticilerden Silezya Dükü Boleszló, Dobrzym Dükü Galhard ve Papa'nın elçisi de katılmıştır. Söz konusu bu kişilerin haricinde bu zamanda Visegrád'ta Macar, Leh ve Bohemya krallarının kalabalık maiyetleri de yer almıştır.¹⁸

Visegrád'ta bu kadar büyük bir kalabalığın toplanmasının en büyük sebebi, Lehistan ve Bohemya hükümdarlarının alınacak kararlara sadece kendilerinin karar vermek istememeleri, bu sürece tebaalarını da dâhil etmek istemeleridir. Şehirlerden gelen delegeleri ve Macar soylularının maiyetlerini de hesaba katacak olursak Visegrád'ta 1335'te yaklaşık olarak 10.000 kişinin toplandığını söyleyebiliriz.¹⁹

Dönemin çağdaş tarihçilerinin Visegrád'taki bu önemli toplantıya eserlerinde yer verdikleri görülürse de Visegrád'ta yaşanan süreçlere tam anlamıyla hâkim olmak istiyorsak Macar, Leh ve Bohemya kroniklerinin ve konu ile ilgili diğer belgelerin neredeyse

tamamının incelenmesi gerekmektedir. Zira günümüze kadar ulaşan kroniklerde ve belgelerde her yazarın bu olayın genellikle kendi milletini ilgilendiren yanlarını ön plana çıkardığı, kendilerini ilgilendirmediğini düşündüğü yönlerini ise arka planda bıraktığı görülür. Örneğin toplantıya bizzat katılan Moravya Margravı Károly, toplantı hakkında yazdıklarında Macar Kralı'nın konuklarını nasıl ağırladığı hakkında bilgi vermediği gibi Visegrád'taki toplantıya gelinceye kadar yaşanan gelişmeleri de anmamıştır. Sadece görüşmelerin dinamikleri hakkındaki düşüncelerini aktarmış ve doğrudan Macaristan-Lehistan-Bohemya ittifakına geçiş yaparak özellikle Bohemya-Lehistan ilişkilerine odaklanmıştır. Kaleme aldıklarında babası János'un kendisi Visegrád'a geldiği zaman zaten orada olduğunu belirtmiş; ardından hükümdarlar arasındaki dostane ilişkileri anlatmış, ancak asıl üzerinde durulması gereken Bohemya-Lehistan anlaşmazlığının sebeplerini kısaca anlatmakla yetinmiştir. Bu noktada imdada Polonya'nın ilk tarihçisi olarak kabul edilen XV. yüzyılda yaşamış Jan Długosz (1415-1480) yetişir ve Károly'un eksiklerini tamamlar. 965'ten başlayarak ölümüne kadar Güneydoğu ve Batı Avrupa'daki olayları kaleme aldığı *Annales seu cronici incliti regni Poloniae* (Meşhur Lehistan Krallığı'nın Yıllıkları veya Kronikleri) adlı on iki ciltlik eserinde kralların Visegrád'ta bir araya gelmelerinin asıl sebebinin Töton Şövalyeleri tarafından ele geçirilen Lehistan toprakları üzerindeki anlaşmazlıkları çözmek olduğunu vurgulayarak toplantının önem taşıyan esas gündem maddelerinden birisini dile getirmiştir.²⁰ Długosz, toplantı hakkında şunları söyler:²¹

Kraliyet arabulucularının kararı açıklama zamanı yaklaştığında iki kral Aziz Erszébet Günü'nde²² Wyszehrad (Visegrád) Kalesi'nde buluşmayı ve orada karar vermeyi kabul ederler. Kral Kázmér, davasını şahsen sunmak için oraya gider. Bohemya Kralı János da oradadır. [...] Taraflar kendi davalarını ve onları destekleyen belgeleri sunarlar. Ancak Bohemya Kralı, bir hakemden

18 Antal Pór, A Történeti Jelenetek, Korhú Rekonstruáláról (Levél a szerkesztőhöz.), Századok, I. Füzet, XXVII-ik évfolyam, (Budapest, 1893), 427; Selim Yeşiltaş-Tolga Erdem, "Vişegrad Grubu Üzerine Bir Analiz: Oluşumu, İşleyişi, Etkileri ve Sorunlar", OPUS 18/40 (2021), 2964; Kiss, A Visegrádi Csoport Együttműködése; https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/a_visegradi_kiralytalalkozo_1335; https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/visegrad/visegrad_ezer_eve_almanach/pages/visegrad_21_03.htm

19 Rácz, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Hungarian Historical Review* 2, 282.

20 Rácz, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, 23, 27.

21 Rácz, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Hungarian Historical Review* 2, 269.

22 Aziz Erszébet (Elizabeth) Günü: Erzsébet, Vaftizci Yahya'nın annesi olup Aziz Erzsébet Günü, 5 Kasım'a denk gelmektedir.

ziyade Şövalyeler (Töton Şövalyeleri) adına bir dava vekili gibi davranır ve özellikle kendisine önemli miktarda para, gümüş ve altın kazandıran Pomeranya'nın²³ Şövalyeler'e verilmesinin geçersiz kılınmaması konusunda endişelidir. Verilen karara göre Kuyavia²⁴ ve Dobrzyń'in Lehistan'a, Pomeranya'nın ise Töton Şövalyeleri'ne ait olduğu kesinleşir... Bu, Kázmér için acı bir darbe olur, zira onu mirasının bir kısmından mahrum bırakmaktadır, ancak ne kadar zayıf olduğunu bildiğinden ve düşmanlıklar yeniden başlarsa daha da zayıflayacağından korktuğu için zaten yeterince düşmanı da olduğundan ve Ruthenya'ya²⁵ savaş ilan etmeyi düşündüğünden, Nieszawa Kalesi'nin Kuyavia'ya ait olmasına rağmen Tarikat'ta (Töton Şövalyeleri) kalması koşulunu bile kabul eder, bu şekilde Vistül'ün her iki yakasının kontrolünü Tarikat'a verir ve nehrin su yolu olarak kullanılmasını sağlar.

XV. yüzyılda yaşamış Macar kronik yazarı János Thuróczy (1435-1489) ise Chronica Hungarorum (Macarların Kroniği) adlı eserinde ilk bakışta toplanmanın formalitelerine odaklandığı izlenimini verir görünse de anlatımında krallar toplantısının arka planını gösteren ve aynı zamanda Macar Krallığı'nın zenginliğini, bu suretle ekonomik durumunu vurgulayan öğelere yer vermiştir.²⁶

Miladın 1335. yılında, Aziz Márton²⁷ kutlamaları civarında, Bohemyalı János, oğlu Károly ve Lehlerin kralı, ittifaklarını sonsuza dek sürecek bir barış antlaşmasıyla mühürlemek amacıyla Visegrád Kalesi'ne, Kral Károly'un sarayına geldiler. Bu şekilde de gerçekleşti. Macar Kralı'nın cömertliği sayesinde Bohemya Kralı'nın öğle yemeği için 2.500 somun ekmek ve kraliyet yemeklerinden oldukça bol miktarda temin edilirken atların günlük yem payı 25 mérő²⁸ idi. Leh Kralı'nın öğle yemeği için 1.500 somun ekmek, diğer

yiyecekler, ayrıca 180 fıçı şarap da temin edilmişti. Macaristan Kralı, Bohemya Kralı'na çeşitli mücevherler hediye etti: elli gümüş kupa, iki sadak, iki kemer, muhteşem bir satranç tahtası, iki paha biçilmez eyer, 200 gümüş mark değerinde bir bıçak ve incelikle işlenmiş bir inci istiridyesi. Leh Kralı, Bohemya Kralı'na saygılarını sunduğu ve Macaristan Kralı Károly, Leh Kralı'nın kız kardeşini eş olarak aldığı için, Macaristan Kralı Károly, Bohemya Kralı'na vergiden muaf tutulmak amacıyla ona en iyi altından imal edilmiş 500 mark verdi. Ayrıca, bu ülkelerden herhangi birine bir düşman saldırısı olması durumunda diğerlerinin ona yardım edeceği kararına varılmıştı. Bu durum, kendi aralarında bir yeminle mühürlenmiştir.

XIV. yüzyılın ilk yarısında derlenen Prag'lı Francis'in kroniğinde olayların gelişimi şu şekilde anlatılır:²⁹

Bunlar olduktan sonra, Tuna Nehri üzerindeki Visegrád'ta Kral I. Károly'un yanında bulunan babamızın (Bohemya Kralı János) yanına Macaristan'a doğru yola çıktık. Bu kral daha önce babamızın kız kardeşiyle evliydi, ancak o ölmüştü ve şimdi Krakow Kralı Kázmér'in kız kardeşiyle evliydi ve ondan üç oğlu olmuştu: birincisi Lajos, ikincisi András, üçüncüsü István'dı. O yerde Kral Károly, babamızla Krakow Kralı arasında bir barış sağladı... Krakow Kralı, kendisi ve halefleri olan Küçük Lehistan kralları için Silezya ve Opole dükükleri ile Wrocław şehri üzerindeki tüm haklarından babamıza ve Bohemya Krallığı'na karşı sonsuza dek feragat etti. Daha önce aralarında anlaşmazlık yaşanmıştı, zira büyükbabamız Bohemya Kralı II. Vencel, Küçük Lehistan'ı ve Krakow ve Sandomierz dükü olan Przemysł'in tek kızıyla evlenmişti ve bu suretle yukarıda bahsi geçen Küçük Lehistan'ı, Krakow ve Sando-

23 Pomeranya: Baltık Denizi kıyılarında Polonya'nın batısını ve Almanya'nın doğusunu içine alan tarihî bölge.

24 Kuyavia: Polonya'nın kuzey-orta kesiminde, Vistül Nehri'nin sol kıyısında yer alan tarihî bölge.

25 Ruthenya: Kiev Rusya'sının Orta Çağ'da Rusya, Ruscia ve Roxolania haricindeki Latince isimlerinden birisi.

26 Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, 25, 27; Kiss, *A Visegrádi Csoport Együttműködése; László Koppány Tóth, V4-ek Jelene És Jövője Európában És A Világban*, (Budapest, 2021), 5; https://ntf.hu/index.php/2016/11/19/i_karoly_magyar_kiraly_es_visegradi_kiralytalalkozo/

27 Aziz Márton (Martin. 316/336-397): Fransa'daki Tours şehrinin üçüncü piskoposu olup Hristiyan inancının en çok tanınan azizlerden birisidir. Her yıl 11 Kasım tarihinde yortusu kutlanmaktadır.

28 Mérő: Macaristan'da buğday vb. ürünleri ölçmek için kullanılmış eski bir ağırlık ölçüsü birimi.

29 Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Hungarian Historical Review* 2, 268.

mierz düklüklerini elinde tutuyordu. Söz konusu Przemysł öldüğünde krallığını ve sahip olduğu düklükleri büyükbabamıza ve Bohemya Krallığı'nın tacına ebediyen vermişti. Ancak yukarıda bahsi geçen Kázmér, prensesin amcasıydı ve Küçük Lehistan Krallığı hakkını elinde tuttuğunu, bir kadının krallığı miras alma hakkına sahip olmadığını ileri sürmüştü. Böylece Bohemya kralları ve Krakow veya Küçük Lehistan kralları ile Kázmér ve ölen babası Władisław arasında mücadele uzun süre devam etti. Bu mücadele yukarıda bahsi geçen Macaristan Kralı'nın arabuluculuğuyla sona erdi. Bu konuda müttefik oldu ve Avusturya düküne karşı babamıza yardım edeceğine söz verdi. Dük, kardeşimizden yukarıda adı geçen Lajos'a (Wittelsbach) karşı Karintiya³⁰ düklüğünü almıştı ve aşağıdaki prenslerle de müttefikti: Macaristan Kralı, babamız ve kız kardeşimizle evli olan Bavyera Dükü Henry.

Visegrád'taki toplantıda Kázmér, Bohemya Kralı'na Leh Kralı unvanından vazgeçmesi karşılığında 20.000 Prag groschen'i³¹ ödemeyi kabul etmiştir. Bunun karşılığında Bohemya Kralı János da Macar Kralı'na emanet edilmek üzere Leh tahtından feragat ettiğine dair bir belge sunmuştur. Kázmér, taahhüt edilen miktarı temin edemezse Macar Kralı kendisine emanet edilen belgeyi Bohemya Kralı'na vermeye, bu şekilde anlaşmayı feshetmeye yetkilidir veya eksik 6.000 markı kendisi temin etme seçeneğine sahiptir. Bu noktada 6.000 gümüş markın 500 altın marka denk geldiğini ve kronik yazarı Thuróczy'nin, ...Macaristan Kralı Károly, Bohemya Kralı'na vergiden muaf tutulmak amacıyla ona en iyi altından imal edilmiş 500 mark verdi şeklinde yazmakla hataya düştüğünü belirtmek gerekir. Thuróczy'nin bahsettiği meblağ aslında Leh Kralı'nın Bohemyalılara ödeyeceği bir vergi değil János'un Lehistan üzerindeki iddialarından vazgeçmesinin karşılığıdır. Bununla birlikte yazarın

toplantıdaki yiyecek ve içeceklerin miktarı hakkındaki bilgilerinin cüzi farkları dikkate almayarak doğru olduğunu kabul etmek gerekir. Kaynakları değerlendirdiğimiz zaman Visegrád toplantısının yaklaşık 40.000 altın florine mal olduğunu tahmin edebiliriz ki bu miktar zamanın koşulları göz önüne alındığında oldukça yüksek bir rakamdır.³²

Yapılan anlaşmaların gerçek kutlaması, Károl'y'un eşi Kraliçe Erzsébet'in isim günü olan 19 Kasım'da gerçekleşmiştir. O gün Bohemya-Lehistan barışı, Lehistan'dan Wrocław'a giden yolun güvenliğinin sağlanması ve Boleslavit (Boleslawiec) Kalesi'nin yıkılması gibi alınan birçok karar yazıya geçirilmiş ve taraflar bu belgeleri onaylamıştır. Ancak 19 Kasım'da gerçekleşen en önemli olay, yeni kurulan Bohemya-Lehistan ittifakını korumayı amaçlayan hanedanlar arasındaki bir evlilik sözleşmesidir. Leh Kralı Kázmér'in kendisinden küçük kız kardeşi olmadığı için Kázmér, küçük kızı Erzsébet'i Bohemya Kralı'nın 6 yaşındaki torunu, Bavyera Dükü Henry ve Lüksemburg Düşesi Margaret'in tek çocuğu ile evlendirmek üzere anlaşsarsa da çocuğun 1340'taki ölümü nedeniyle bu evlilik gerçekleşmemiştir. Buradan Orta Avrupa'nın üç hükümdarının Visegrád'taki buluşmasının altında yatan sebebin kendi aralarındaki anlaşmazlıkları ortadan kaldırdıktan sonra Habsburglara karşı bir ittifak kurmak olduğu anlaşılabilir.³³

Günlerce süren müzakerelerden ve 19 Kasım'daki kutlamalardan sonra alınan kararlar 26 Kasım'da artık son şeklini almıştır. Yapılan toplantılarda birçok karar alınmış olsa da alınan en önemli karar kuşkusuz ki Leh Kralı Kázmér'in Kuyavia ve Dobrzyn'i hâkimiyeti altında tutarken Töton Şövalyeleri'ne Pomeranya bölgesini bırakmasıdır. Bohemya Kralı János, 3 Aralık tarihli mektubunda, Töton Şövalyeleri'nin Üstadi'na toplantılarda alınan kararları bildirir:³⁴

30 Karintiya: Avusturya'nın güneyinde yer alan bir eyalet.

31 Prag groschen'i: Almanca konuşulan ülkelerde Bohemya groschen'i olarak da bilinen bu para, ilk olarak 1300 yılı civarında Kutná Hora'da Bohemya Kralı II. Vencel (Bohemya Kralı: 1278-1305, Lehistan Kralı: 1300-1305) döneminde basılmıştır.

32 Ormány, *Károly Róbert Kora*, 22; Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, 25; Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Hungarian Historical Review* 2, 270; http://ntf.hu/index.php/2016/11/19/i_karoly_magyar_kiraly_es_visegrad_i_kiralytalalkozo/

33 Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, 25; Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Hungarian Historical Review* 2, 272; Kiss, *A Visegrádi Csoport Együttműködése*; https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/a_visegrad_i_kiralytalalkozo_1335

34 Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Hungarian Historical Review* 2, 274.

Kudüs Alman Hastanesi'nin Görkemli Meryem Ana Tarikatı'nın Büyük Üstadı, Şövalye Lord Theoderic'e, sevgili dostumuz János'a, ilahi lütfü sayesinde Bohemya Kralı, Lüksemburg Kontu selamlarını, lütuflarını ve kutsamalarını göndermektedir. Macaristan Kralı'nın sarayında geçirdiğimiz üç hafta boyunca, sizin ve Tarikat'ın işlerini, yanımızda bulunan şövalyelerinizin bildireceği şekilde, elimizden geldiğince düzenlediğimizi bilin. Öncelikle, Lehistan Kralı Culmerland (Chełmno³⁵ arazisi) ve Pomeranya topraklarından feragat ettiğini ve gelecekte size karşı samimi bir dostluk besleyeceğini belgelerle garanti edecektir.

Macaristan Kralı ve biz, Lehistan Kralı'nın yukarıda belirtilen feragati ve sizinle Lehistan Kralı arasındaki uyum ve anlaşma hakkında tanıklık belgeleri vereceğiz.

Lehistan Kralı, Papa'nın Culmerland ve Pomeranya topraklarının size ve Tarikat'a bağışını onaylaması için ricada bulunmalıdır.

Lehistan Kralı, başpiskoposlardan ve diğer dini ve laik kişilerden geçmiş savaşın zararlarının intikamının alınmayacağı ve hiçbir dinsel veya laik mahkemede saldırıya uğramayacağı konusunda belgeler vermeli ve belgeler almalıdır.

Lehistan Kralı, Macaristan Kralı'ndan Culmerland ve Pomeranya topraklarından feragat edilmesiyle ilgili belgeleri, eşi Lehistan Kralı'nın kız kardeşi olduğu için kendisi ve haleflerinin adına almalıdır.

1335 yılında, "Ad te levavi"nin³⁶ söylendiği Pazar günü mührümüz altında hazırlanmıştır.

Tarihçi Roman Grodecki (1889-1964) Pomeranya'nın durumunu vurgulayarak toplantıda alınan kararların Töton Şövalyeleri'ne büyük avantaj sağladığını belirtir:³⁷

Bu formülün Germen Şövalyeleri (Töton Şövalyeleri) için çok faydalı olduğu açıktır, zira kalıtıl bir bağışın veya devrin yasal mülkiyet hakkı, Şövalyelerin Pomeranya'daki mülkiyet hakkını başışçı haline getirmektedir, bu durum bölgeyi Lehistan açısından dokunulmaz ve geri alınmaz bir şekilde sokmaktadır. Bu şekilde Haçlılar (Töton Şövalyeleri) için en geniş kapsamlı garanti sağlanmış olmuştur.

Elimizdeki belgelerde bulunan tarihleri değerlendirecek olursak Macar, Leh ve Bohemya krallarının Visegrád'ta cüzi zaman kaymalarını hesaba katmazsak 1 Kasım Azizler Günü civarında toplandıklarını düşünebiliriz ki Thuróczy de eserinde kasım ayının ilk günlerine denk gelen Aziz Márton kutlamaları civarını işaret etmektedir.³⁸

Bohemya Kralı János, 3 Aralık tarihli mektubunda üç hafta süren bir toplantıdan bahsediyor olsa da 19 Kasım ve 26 Kasım tarihlerindeki gelişmeler Visegrád'taki toplantının biraz daha uzun sürdüğünü göstermektedir. Bundan başka Kázmér'in, Töton Şövalyeleri'ne gönderdiği 26 Mayıs 1336 tarihli belgede doğrudan Visegrád'ta alınan kararlara atıfta bulunuyor olması elimizde yazılı bir belge bulunmasa da toplantının sona ermesinden sonra da üç kral arasında görüşmelerin özellikle Habsburglara karşı alınacak tedbirler bağlamında devam ettiği, belki de toplantı sırasında öngörülemeyen bazı noktaların daha sonradan elçiler vasıtasıyla çözüme kavuşturulduğu izlenimini vermektedir. Buradan hareketle Macaristan, Lehistan ve Bohemya arasında gerek toplantı öncesinde yaşanan gelişmeler gerekse de toplantıda alınan kararlar sonrasında oluşan ittifakın, açıkça Avusturya'ya yani Habsburglara karşı olacak şekilde tasarlandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu bağlamda Habsburglara karşı bir sefer fikrinin de Visegrád'ta etraflıca tartışıldığını düşünmemek için hiçbir sebep mevcut değildir. Bu nedenle bazı tarihçiler, Visegrád toplantısını her ne kadar ekonomik konular, Töton

35 Chełmno arazisi: Polonya'nın kuzey-orta kesiminde bulunan tarihî Pomeranya bölgesinin bir parçası.

36 Ad te levavi (Ad te levavi oculos meos): Mezmurlar Kitabı ya da Zebur olarak bilinen Yahudilerin kutsal kitabının 123. mezmurudur (Mezmur: Zebur'un surelerinden her biri).

37 Szczer Stanislaw, "Az 1335. évi visegrádi királyi találkozó", *Aetas* (1993), 01, 28.

38 Rácz, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, 26; https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/a_visegradi_kiralytalalkozo_1335

Şövalyeleri, Macar, Leh ve Bohemya krallıkları arasındaki ittifak durumunu tartışmış olsa da aslında Orta Avrupa'yı hâkimiyetleri altına almak için gayret gösteren Habsburglara karşı düzenlenecek bir sefer de dâhil olmak üzere askerî konuların da görüşüldüğü askerî nitelikli bir toplantı olarak görme eğilimindedir. Nitekim bir yıl sonra, 1336'da Macarların desteğiyle Bohemya Kralı János'un Avusturya'nın kuzeyine başarılı bir sefer gerçekleştirmesi ve Károly'un 1337'de Muraköz'ü hâkimiyeti altına alması Visegrád'ta askerî konuların da gündeme geldiğini ve karara bağlandığını göstermektedir.³⁹

Visegrád'taki toplantının amaçlarından birisi de Viyana'nın ticarete elde ettiği farklılıkları gidermek ve Habsburgların ağırlıklarını her açıdan hissettirdiği ticari süreçleri mümkün olduğu kadar üç ülkenin lehine çevirmektir. Bu suretle Visegrád'ta alınan karar gereğince günümüzde Slovakya'da bulunan şehirlerin de desteğiyle Macaristan ve Avusturya, yani Habsburglar arasındaki ticaret, Bohemya Krallığı'nın ikinci büyük kenti olan Brno'ya (Brünn) yönlendirilir ki bu durum kısa zamanda Habsburgların ekonomisi için oldukça ciddi sonuçlar meydana getirmiştir. Zira bundan sonra başta Macar tüccarlar olmak üzere Orta ve Doğu Avrupalı tüccarlar, artık Buda-Visegrád-Estergon-Holíç-Brno-Prag rotasını izleyecektir. Bu durum, Habsburgların tüccarlardan topladığı vergilerin azalması anlamına geldiği gibi aynı zamanda Macar Krallığı'nın büyük şehirlerinden olan Kassa'yı da Orta Avrupa'nın önemli ticaret merkezlerinden biri hâline getirmiştir. Visegrád'ta temelleri atılan ekonomik işbirliği, ticaret yollarının emniyetinin kaleler ve hareket halindeki birlikler tarafından eskisinden daha etkili şekilde sağlanmasının da desteğiyle o kadar başarılı olur ki üç krallığın ekonomileri kısa zamanda gelişmeye başlar.⁴⁰

1335 yılındaki Visegrád toplantısı sonrasında bölgede yaşanan anlaşmazlıklara çözümler yine

Macar Krallığı topraklarında, Visegrád'ta aranmıştır. Nitekim 1 Mart 1338'de I. Károly, Bohemya tahtının varisi Moravya Margravı Károly ile Visegrád'ta 1335 yılındaki anlaşmayı yenilemiştir. Buna göre Károly, Macar Kralı'nın Lehistan tahtına ilişkin iddiasını destekleyeceğine ve karşılığında Macar Kralı'nın kendisi veya oğulları Lehistan tahtına çıkarsa Silezya üzerindeki iddialarından vazgeçeceğine dair söz vermiştir. Nitekim Kázmér ve Leh kraliyet heyeti, Leh tahtını Kázmér'in kız kardeşi ve Macar Kralı Károly ile evli Erzsébet'in oğlu Lajos'a bırakmak amacıyla 1339'da Visegrád'ı tekrar ziyaret etmiştir. Yapılan anlaşma, Lajos'un (Macaristan ve Hırvatistan Kralı: 1342-1382, Lehistan Kralı: 1370-1382) 1370'te Lehistan tahtına çıkmasını sağlamıştır.⁴¹

Visegrád'taki toplantı ile ilgili orijinal yazılı kaynakların sadece bir kısmının günümüze ulaşması Orta ve Doğu Avrupa tarihinin bu önemli gelişmesinin daha ayrıntılı şekilde ele alınmasını güçleştirmektedir. Macaristan'daki belgeler, Osmanlı hâkimiyeti zamanında tamamen yok olmuştur. Toplantı ile ilgili birçok belge, günümüzde Çek Cumhuriyeti kraliyet arşivinde bulunurken bazı belgeler de Polonya'da Wrocław'da muhafaza edilmektedir. Bir kısmı ise Almanya'da önce Königsberg'deki Töton Şövalyeleri'nin arşivlerinde, daha sonra Göttingen'deki Staatliches Archivlagerbe'de ve günümüzde Berlin'deki Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz'de muhafaza edilmektedir.⁴²

Sonuç

Visegrád Krallar Toplantısı, 1335 yılının Ekim sonu Kasım başında Macaristan'ın Visegrád kasabasında Macar Kralı I. Károly, Lehistan Kralı III. Kázmér ve Bohemya Kralı János arasında gerçekleşen diplomatik bir toplantıdır. Toplantı sonucunda Lehistan ve Bohemya krallıkları arasındaki anlaşmazlıklar sona ermiş; Macaristan, Lehistan ve Bohemya krallıkları

39 Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, 27; https://mnl.gov.hu/ol/hirek/a_visegradi_kiralytalalkozo_1335

40 Gabriella Ormány, *Károly Róbert Kora*, Külföldi Magyar Cserkészszövetség, 2008, 22; Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, 27; Tóth, *V4-ek Jelene És Jövője Európában És A Világban*, 5; https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/a_visegradi_kiralytalalkozo_1335

41 Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, 28; Ormány, *Károly Róbert Kora*, 22; https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/visegrad_ezer_eve_almanach/pages/visegrad_21_03.htm

42 Rác, "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation", *Visegrád 1335*, 29; Kiss, *A Visegrádi Csoport Együttműködése*; https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/a_visegradi_kiralytalalkozo_1335

arasında ittifak kurulup ticari iş birliği sağlanmış, Lehistan ve Bohemya monarşisi üzerindeki siyasi izolasyon ortadan kalkmış ve bu sayede Lehistan ve Bohemya Avrupa sahnesinde adlarından daha çok söz ettirmeye başlamıştır. Bundan başka Habsburglar başta askerî ve ticari alanda olmak üzere her istediklerini yapamayacaklarını, karşılarında Orta Avrupa'nın üç güçlü ülkesinden meydana gelmiş bir ittifak olduğunun farkına varmışlar ve bu durum Habsburgların Orta ve Doğu Avrupa'ya ilişkin planlarını yeniden gözden geçirmelerine sebep olmuştur.

Macaristan, Lehistan ve Bohemya arasında kurulan bu ittifak yaklaşık yarım yüzyıl boyunca Orta Avrupa'daki ticari, ekonomik ve askerî güç dengesini belirlemiştir. Bu durum Macaristan, Lehistan ve Bohemya'nın özellikle Balkanlar, Doğu Avrupa, Habsburglar ve İtalya ile olan ilişkilerinde daha serbest şekilde hareket etmelerine imkân verdiği gibi aynı zamanda üç ülkenin de kendilerini eskisinden daha özerk şekilde yönetmelerini sağlamıştır. Visegrád'ta yapılan toplantı hiç kuşkusuz ki Macar Kralı I. Károly'un diplomatik çabalarının doruk noktasını temsil ettiği gibi Leh Kralı Kázmér'in de daha hükümdarlığının başında Lehistan'ın dış politikasını taçlandırdığı bir gelişmedir. Károly, Avrupa'da o zamana kadar benzeri görülmemiş bir girişimde bulunarak Orta Avrupa'nın iki önemli hükümdarını, Lehistan ve Bohemya krallarını bir araya getirmeyi ve Bohemya'nın Lehistan tahtı ve tacı üzerinde hak iddialarını sona erdirmeyi başarmıştır. Viyana'nın yüksek vergi taleplerine karşı Orta ve Doğu Avrupa'nın ticaret yollarının değiştirilmesi, Habsburglara ekonomik açıdan vurulan büyük bir darbe olmuş ve Viyana, bu darbenin etkisini uzun süre hissetmiştir. Üç ülke arasında oluşan ittifak, Habsburgların yayılmacı emellerine karşı koyduğu gibi Orta ve Doğu Avrupa'da her açıdan istikrarlı ortam yaratmıştır.

Eşgüdümlü politikalar izleyen üç kralın Visegrád'daki toplantısı, Avrupa tarihindeki ilk zirve olup uluslararası ilk toplantıdır. Bu toplantı sonucunda hanedan evlilikleri ile kurulmuş olan ilişkilerin ötesine geçen sağlam temeller üzerine oturmuş bir Orta Avrupa ittifakı doğmuştur. İttifakın itici gücü Macaristan ve Lehistan olup toplantı, Macaristan'da I. András (1046-1060) döneminden itibaren oluşmaya başlayan ve süreklilik arz eden Orta Avrupa politikalarının bir sonucudur.

Orta Çağ'da Avrupa'nın en önemli dinî ve siyasi kurumlarından birisi olan Töton Şövalyeleri ile yapılan antlaşma, XIV. yüzyıl Avrupası'nda örnek alınacak bir anlaşmadır. Bu bağlamda Pomeranya sorununun askerî girişimlere mahal bırakılmadan çözülmesi, toplantıya katılan tarafların anlaşmazlık konularını diplomatik yollarla çözmeye istekli olduklarının kanıtı olduğu gibi bu zamanda neredeyse sürekli bir savaş atmosferi içinde bulunan Avrupa'da yaşanan sorunların silaha sarılmadan da çözülebileceğinin bir göstergesidir. 1335'te başlayan bu süreç, Orta Çağ boyunca Visegrád'ı çatışmaların diplomatik yollarla çözüme kavuşturulduğu bir merkez hâline getirmiştir ve Visegrád, zaman içinde Orta Avrupa'daki örgütsel iş birliğinin sembolü hâline gelmiştir.

Bu bağlamda XIV. yüzyılda üç hükümdar tarafından temelleri Visegrád'ta atılmış olan bu Orta Avrupa ittifakının Habsburg Monarşisi, Orta ve Doğu Avrupa'da özellikle XVI. yüzyıldan itibaren ağırlığını giderek hissettirmeye başlamış olsa da monarşinin etkilerinin I. Dünya Savaşı (1914-1918) sonrası ortadan kalkmasıyla birlikte XX. yüzyılda Visegrád'ta yeniden kurulmuş olması bir tesadüf olmasa gerektir. 15 Şubat 1991'de üç ülkenin, Çek ve Slovak Federatif Cumhuriyeti Başkanı Václav Havel (Çekoslovakya Cumhurbaşkanı: 1989-1992, Çek Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı: 1993-2003), Polonya Cumhuriyeti Başkanı Lech Wałęsa (1990-1995) ve Macaristan Cumhuriyeti Başkanı József Antal'ın (1990-1993) katılımıyla Visegrád Grubu kurulur. Çekoslovakya'nın 1993'te Çek Cumhuriyeti ve Slovak Cumhuriyeti olarak ikiye ayrılmasının ardından grubun üye sayısı dörde çıkar.

1990'lı yıllar Sovyetler Birliği etkisinden kurtulma, ekonomik ilerleme, ekonomik olarak Avrupa Birliği'ne ve güvenlik olarak NATO'ya katılım için çaba gösterme şeklinde geçerken Visegrád Grubu'nu (ya da Visegrád Dörtlüsü veya kısaca V4) oluşturan dört ülkenin Macaristan, Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Slovak Cumhuriyeti'nin Avrupa Birliği'ne ve NATO'ya katılımıyla ittifakın hedefleri 2000'li yıllardan itibaren değişmeye başlar. Ziraat, yapısal reformlar, bölgesel iş birlikleri, Schengen vb. konuların ön plana çıktığı görülür. Bu suretle Avrupa Birliği ve NATO ile ilişkiler de gitgide önem kazanır.

Orta ve Doğu Avrupa, tarih boyunca çeşitli sebeplerden dolayı her zaman için sorunlu bir coğrafya olmuş, bu coğrafyada ortak amaçlar için birlikte ha-

reket etmek, zahmetli süreçlere katlandıktan sonra gerçekleşmiş, bazı zamanlar da gerçekleşmemiştir. Temelleri XIV. yüzyılda Macaristan'da, Visegrád'ta atılan bu Orta Avrupa ittifakının, koşulların değişmesiyle birlikte günümüzde amaçları değişmiş, ittifakı oluşturan devletler kendi aralarında zaman zaman anlaşmazlıklar yaşamış ve yaşıyor olsalar da Visegrád Grubu'nun Orta ve Doğu Avrupa'da bir istikrar ve güvenli ortamı oluşturduğuna kuşku yoktur. Avrupa'da yaşanan mülteci sorunları, göç krizleri, Brexit süreci ve diğer oluşumların ittifakın Avrupa Birliği ile anlaşmasını zaman zaman güçleştirdiği görülse de ittifakı oluşturan dört Avrupa ülkesinin de geçmişten getirdiği tecrübelerle öncelikle Avrupa'da, ardından dünyada meydana gelen gelişmeleri değerlendirerek önce bölgesel, sonrasında Avrupa'da ve en nihayet küresel ölçekte yaşanan ve yaşanacak gelişmelere geçmişte olduğu gibi bugün ve gelecekte de olumlu katkılarda bulunacağını tahmin etmek zor değildir.

Kaynakça

1. Kitaplar

- Dilbaş, Gökhan. Mohaç Meydan Muharebesi (29 Ağustos 1526). İstanbul: Lora, 2024.
- Kiss, Éva. A Visegrádi Csoport Együttműködése. Ungvár, 2020.
- Megelevenedik a visegrádi királytalálkozó, SZKA 210 06, 10. évfolyam, Tanulói.
- Ormány, Gabriella. Károly Róbert Kora. Külföldi Magyar Cserkészszövetség, 2008.
- Tóth, Koppány László. V4-ek Jelene És Jövője Európában És A Világban. Budapest, 2021.

2. Makaleler

- Mogyorósi, Renátó. "Kelet-Közép-Európa útja a visegrádi királytalálkozóig". Mora Akadémia: szakkollégiumi tanulmánykötet 4/4 (2017), 175-186.
- Pór, Antal. "A Történeti Jelenetek, Korhű Rekonstruáláról (Levél a szerkesztőhöz)". Századok I. Füzet, XXVII-ik évfolyam, Budapest, 1893, 421-428.
- Rác, György. "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation". Visegrád 1335. International Visegrad Fund State Archives of Hungary Pázmány Péter Catholic University, Budapest, 2009, 19-30.
- Rác, György. "The Congress of Visegrád in 1335: Diplomacy and Representation". Hungarian Historical Review 2 (2013), 261-287.
- Stanislaw, Szczur. "Az 1335. évi visegrádi királyi találkozó". Aetas (1993), 01, 28-42.
- Yeşiltaş, Selim-Erdem, Tolga. "Vişegrad Grubu Üzerine Bir Analiz: Oluşumu, İşleyişi, Etkileri ve Sorunlar". OPUS 18/40 (2021), 2961-2998.

3. İnternet Kaynakları

- https://ntf.hu/index.php/2016/11/19/i_karoly_magyar_kiraly_es_visegradi_kiralytalalkozo/ (20.08.2024)
- https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/a_visegradi_kiralytalalkozo_1335 (22.08.2024)
- https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/visegrad/visegrad_ezer_eve_almanach/pages/visegrad_21_03.htm (25.08.2024)

Ekler

Resim 1: Visegrád Kalesi

<https://www.visegrad.hu/galeriak/fellegvar> (27.09.2024)

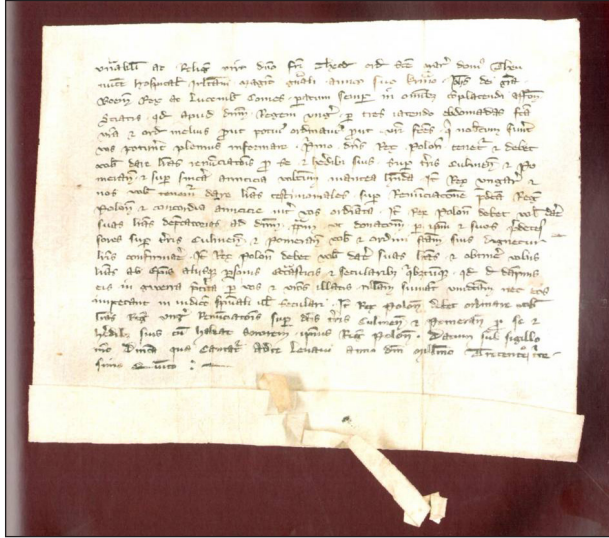
Resim 2: Visegrád Kalesi

<https://www.visegrad.hu/galeriak/fellegvar> (27.09.2024)

Resim 3: Bohemya Kralı János'un 3 Aralık 1335 tarihinde muhtemelen Visegrád'ta yayımlanan belgesi

https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/visegrad/visegrad_ezer_eve_almanach/pages/visegrad_21_03.htm (26.08.2024)

Resim 4: Macar Kralı I. Károly'un Bohemya Kralı János ile imzaladığı 3 Eylül 1335 tarihli ittifak belgesi

https://www.visegradgroup.eu/site/upload/2009/08/1335_03sept.jpg (16.09.2024)

Resim 5: Lehistan Kralı III. Kázmér'in 22 Kasım 1335 tarihli belgesi

<https://www.visegradgroup.eu/visegrad-1335/congress-of-visegrad> (17.09.2024)

Resim 6: 19 Kasım 1335 tarihli Bohemya-Lehistan antlaşmasının belgesi

https://www.visegradgroup.eu/site/upload/2009/08/1335_19nov.jpg (17.09.2024)

